

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 144/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Dášou Komkovou, Hlavná 27, Prešov, proti výroku uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/91/2022 z 31. októbra 2023, ktorým bolo dovolanie v konaní o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia odmietnuté, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou 15. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a čl. 38 charty napadnutým uznesením najvyššieho súdu vo výroku vymedzenom v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vo vymedzenom rozsahu a vrátenie veci na ďalšie konanie, ako aj priznanie primeraného finančného zadost'učinenia a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ vystupoval v konaní vedenom Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 15Csp/125/2018 v procesnom postavení žalobcu, v ktorom bol vydaný 10. februára 2020 rozsudok, ktorým bola žalovaná (EOS KSI Slovensko, s. r. o.) zaviazaná zaplatiť sťažovateľovi sumu 604,79 eur s príslušenstvom (výrok I), v prevyšujúcej časti bola žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietnutá (výrok II), ktorým bol vo vzťahu k výrokom I a II žalovanej proti sťažovateľovi priznaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 40 % (výrok III), ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť

sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 eur (výrok IV) a ktorým v prevyšujúcej časti bola žaloba o primerané finančné zadosťučinenie zamietnutá (výrok V) a vo vzťahu k výrokom IV a V priznaný sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok VI).

3. Rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 22CoCsp/31/2020 z 28. októbra 2021 bol rozsudok okresného súdu potvrdený s výnimkou výroku III (výrok I), zmenený vo výroku III tak, že žalovanej nebola priznaná náhrada trov konania vo vzťahu k výrokom I a II (výrok II), odvolanie sťažovateľa proti výrokom I a IV bolo odmietnuté (výrok III) a žiadnej zo strán nebol priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania (výrok IV).

4. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bol rozsudok krajského súdu v potvrdzujúcom výroku o zamietnutí prevyšujúcej časti žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia, v zmeňujúcom výroku a vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania spoločne s rozsudkom okresného súdu vo výroku II, ktorým bola žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia v prevyšujúcej časti zamietnutá, a vo výroku III, ktorým vo vzťahu k výrokom I a II bol žalovanej priznaný proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 40 %, zrušený a vec v rozsahu zrušenia bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie (výrok I), dovolanie v konaní o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia bolo odmietnuté (výrok II) a žalovanej bol priznaný nárok na náhradu trov dovolacieho konania (výrok III).

5. Najvyšší súd v napadnutom uznesení k dovolacej námietke sťažovateľa o nesprávnom právnom posúdení veci v kontexte výšky priznaného primeraného finančného zadosťučinenia [§ 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] akcentoval podmienku relevantnosti otázky z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, keď zdôraznil, že musí ísť o otázku právnú, a nie otázku skutkovú, ktorá je v civilnom sporovom konaní spojená s obstarávaním skutkových poznatkov v procese dokazovania.

6. Najvyšší súd konštatoval, že sudy nižších inšancií formulovali skutkové zistenia na základe vykonaného dokazovania tak, že z dôvodu úspešnosti sťažovateľa nižšej ako 50 %, ako aj z dôvodu, že v porovnaní s inými prípadmi neboli u sťažovateľa preukázané priame vyhrážky či zastrašovanie, ktoré by mali vplyv na psychiku či rodinný život, suma 100 eur zodpovedá svojmu účelu a poskytuje sťažovateľovi satisfakciu a odradí dodávateľku od ďalšieho porušovania práv spotrebiteľa. S ohľadom na uvedené bol najvyšší súd názoru, že právne významné okolnosti, od ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, záviseli od skutkového substrátu, ktorého individuálny obsah limitoval aj záver o primeranosti sumy 100 eur ako finančného zadosťučinenia patriaceho sťažovateľovi.

7. Najvyšší súd konštatoval, že odpoveď na otázku, aká má byť správna výška primeraného finančného zadosťučinenia, bude vždy závislá od výsledku posúdenia individuálnych a jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Pri posúdení východísk na určenie primeraného finančného zadosťučinenia, ktorých výpočet nie je právnou normou určený, musia sudy postupovať vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade, a preto nemôžu vychádzať z nejakého univerzálneho zovšeobecnenia či v určitých striktných hraniciach. Z uvedených dôvodov nemožno odpoveď na nastolenú otázku judikatúrne uzavrieť, čo bráni uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Dovolanie bolo preto najvyšším súdom v relevantnej časti odmietnuté podľa § 447 písm. f) CSP.

II. Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ argumentuje, že uznesenie najvyššieho súdu je v napadnutom výroku nesprávne, pričom v konkrétnostiach zdôrazňuje, že pri primeranom finančnom zadosťučinení každej osoby s poukazom na zákon, sudcom nesvedčí bagatelizovanie závažnosti ujmy priznaním neprimerane nízkych náhrad.

9. Sťažovateľ sa v konaní aktívne bránil ako spotrebiteľ podaním žaloby, konanie trvalo od roku 2018, počas tejto doby bol vystavený psychickému vypätiu z výsledku súdneho konania, ako aj s ohľadom na nekalé praktiky žalovanej, ktoré sú súdom z ich rozhodovacej praxe známe. Rozhodnutie oboch súdov v danom prípade záviselo podľa sťažovateľa od vyriešenia právnej otázky, a to určenia „primeranosti“ finančného zadosťučinenia. Sťažovateľ nedostal od najvyššieho súdu odpoveď na túto jeho jednoduchú otázku, či v konkrétnom prípade je postačujúca výška primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 eur, ktorú je podľa názoru sťažovateľa potrebné brať do úvahy aj v kontexte zrušujúceho rozhodnutia súdu prvej inštancie v časti zamietnutia žaloby v prevyšujúcej časti o vydanie bezdôvodného obohatenia, t. j. v sume 1 809,92 eur, keďže žalovaná nepredložila žiadny dôkaz o hmotnoprávnom nároku na túto pohľadávku.

10. Sťažovateľ nepovažuje za dostatočne odradzujúce pre žalovanú a v neposlednom rade ani spravodlivé a presvedčivé priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v stanovenej sume.

11. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje tým, že rozhodnutie pôsobí na sťažovateľa, ako aj členov jeho rodiny nepriaznivo vo všetkých oblastiach jeho života a nepriaznivo pôsobí na jeho zdravie.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka ústavnej neudržateľnosti uznesenia najvyššieho súdu v súvislosti s výrokom o odmietnutí dovolania v konaní o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, keďže najvyšší súd neodpovedal na sťažovateľom jednoduchú právnu otázku, či v konkrétnom prípade bolo postačujúce priznanie sumy 100 eur.

13. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K aplikovateľnosti záruk obsiahnutých v charte:

14. V úvode tejto časti rozhodnutia sa ústavný súd vyjadril k aplikovateľnosti záruk obsiahnutých v charte v prejednávanej veci. Podľa čl. 51 ods. 1 charty sú ustanovenia charty určené členským

štátom výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Európskej únie. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa základné práva zaručené v právnom poriadku Európskej únie uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Európskej únie, avšak nie mimo týchto situácií. Pokiaľ teda určitá právna situácia nepatrí do pôsobnosti práva Európskej únie, nemôžu sa na akty členských štátov vzťahovať ani ustanovenia charty (porov. napr. Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov proti Vasilemu Tomovi, Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 30. júna 2016, C-205/2015, body 23 a 24, ECLI:EU:C:2016:499).

15. S prihliadnutím na argumentáciu obsiahnutú v ústavnej sťažnosti, berúc do úvahy predmet konania pred všeobecnými súdmi, ktorým je rozhodovanie o nárokoch z porušenia spotrebiteľských práv sťažovateľa na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky, ústavný súd konštatuje, že tieto okolnosti dostatočne odôvodňujú záver o tom, že v predmetnej veci (vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecným súdom) dochádza (aj) k aplikácii práva Európskej únie predovšetkým v oblasti ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že v konkrétnych okolnostiach veci sa aplikujú ustanovenia charty.

III.2. K namietanému porušeniu práv zaručených ústavou, listinou, dohovorom a chartou:

16. V nadväznosti na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľa ústavný súd v kontexte namietanej neústavnosti rozhodnutia dovolacieho súdu zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže v konkrétnej veci uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (aj keď toto posúdenie najvyšším súdom je z hľadiska jeho ústavnej udržateľnosti preskúmateľné ústavným súdom v konaní o ústavnej sťažnosti). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016, II. ÚS 255/2018, IV. ÚS 362/2021), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 494/2020, IV. ÚS 120/2023).

17. Do právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

18. Na podklade uvedených premís ústavný súd preskúmal ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu vo vymedzenom rozsahu, pričom dospel k záveru o neopodstatnenosti argumentácie sťažovateľa napádajúcej vo svojej podstate nedostatok odôvodnenia súdneho rozhodnutia, ktorý podľa názoru sťažovateľa porušuje jeho právo na spravodlivý proces.

19. Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre vzťahujúcej sa na interpretáciu čl. 6 ods. 1 dohovoru rovnako uviedol, že toto ustanovenie dohovoru zaväzuje súd uviesť dôvody svojho rozhodnutia, pričom rozsah tejto povinnosti sa môže líšiť v závislosti od povahy rozhodnutia. S prihliadnutím na uvedené je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré strana konania môže podať na súdoch, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou úpravou, so zvyklosťami, s právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním rozhodnutí (rozsudok ESĽP vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani proti Španielsku z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91, § 29).

20. Pre ústavnú akceptovateľnosť odôvodnenia súdneho rozhodnutia je nevyhnutné aj to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým všeobecný súd na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov strán v konaní (m. m. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

21. Zmyslom dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP] je umožniť dovolateľom obrátiť sa na najvyšší súd s požiadavkou na vyslovenie právneho názoru k meritu veci v prípade, že právna otázka nebola v praxi dovolacieho súdu vyriešená. Takéto nazeranie na zmysel tohto ustanovenia má svoj racionálny základ, ktorý pramení v účele dovolania, a to umožňovať a vynucovať, aby najvyšší súd vlastným meritórnym rozhodovaním rozvíjal a zjednocoval judikatúru slovenských súdov, a tak naplnil princíp právnej istoty ako jeden zo základných pilierov právneho štátu (m. m. I. ÚS 115/2020, IV. ÚS 88/2023).

22. Sťažovateľ požadoval v dovolaní odpoveď na otázku, či je priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 eur postačujúce. Konfrontáciou odôvodnenia obsiahnutého v napadnutom uznesení najvyššieho súdu s argumentáciou sťažovateľa ústavný súd dospel k záveru o nedôvodnosti sťažovateľom vyčítaných nedostatkov, podľa ktorých mu najvyšší súd odpoveď na jeho otázku neposkytol.

23. Podľa názoru ústavného súdu je odôvodnenie poskytnuté najvyšším súdom logické a majúce oporu v zákonnej právnej úprave dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, ako aj ustálenej judikatúre dovolacieho súdu. Premisu, z ktorej pri odôvodňovaní odmietnutia dovolania v relevantnej časti vychádzal najvyšší súd a podľa ktorej je určenie sumy primeraného finančného zadosťučinenia vždy vecou posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach, pretože kritéria na určenie rozsahu primeraného finančného zadosťučinenia budú rozdielne v každej veci, považuje ústavný súd za ústavne udržateľnú. Posúdenie prípustnosti dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia korešponduje so zakotvením právneho inštitútu finančného zadosťučinenia, pre ktorého rozsah právna úprava žiadne kritéria nestanovuje. Rozhodnutie o primeranosti zadosťučinenia je preto výlučne vecou úvahy všeobecného súdu, ktorý

vychádza z konkrétnych okolností každého jednotlivého prípadu (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/127/2017 z 30. januára 2019).

24. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu požiadavky vyplývajúce pre dovolací súd pri preskúmaní prípustnosti dovolania podaného sťažovateľom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia napĺňa. Odôvodnenie neprípustnosti dovolania, poukazujúc na nemožnosť judikatúrneho preskúmania sťažovateľom nastolenej otázky, ktorou tento atakuje izolovane nesprávnosť určenej sumy primeraného finančného zadosťučinenia, a rovnako tak vylúčenie meritórneho dovolacieho prieskumu v konkrétnej veci zo strany najvyššieho súdu nemožno posúdiť ako formalistické, t. j. také, ktorým by neboli rešpektované záruky obsiahnuté v práve na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Záver o odmietnutí dovolania v časti priznania primeraného finančného zadosťučinenia preto nepovažuje ústavný súd za ústavne neudržateľný.

25. Ústavný súd tak dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení.

26. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. marca 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu